Dějiny psychologie

Asocianismus

Důležité postavy

- **předchůdci**
  - Aristoteles (384 - 322 př.n.l.)
  - Thomas Hobbes (1588 - 1679)
  - John Locke (1632 - 1704)
  - George Berkeley (1685 - 1753)
  - David Hume (1711 - 1776)

Důležité postavy

- **zakladatel**
    - David Hartley (1705 - 1757)

Důležité postavy

- **hlavní představitelé**
  - Thomas Brown (1778 - 1820)
  - James Mill (1773 - 1836)
  - John Stuart Mill (1806 - 1873)
  - Alexander Bain (1818 - 1903)
  - Hermann Ebbinghaus (1850 - 1909)
  - Ivan Petrovič Pavlov (1849 - 1936)
  - Vladimír Michajlovič Bechtěrev (1857 - 1927)
  - Edward Lee Thorndike (1874 - 1949)

Thomas Hobbes (1588-1679)

- politický filozof, spoluzakladatel britského empirismu
- první pokus vysvětlit, jak se smyslové vjemy mění v myšlenky
- princip společného výskytu prvků.
- dílo ”Leviathan” (1651)

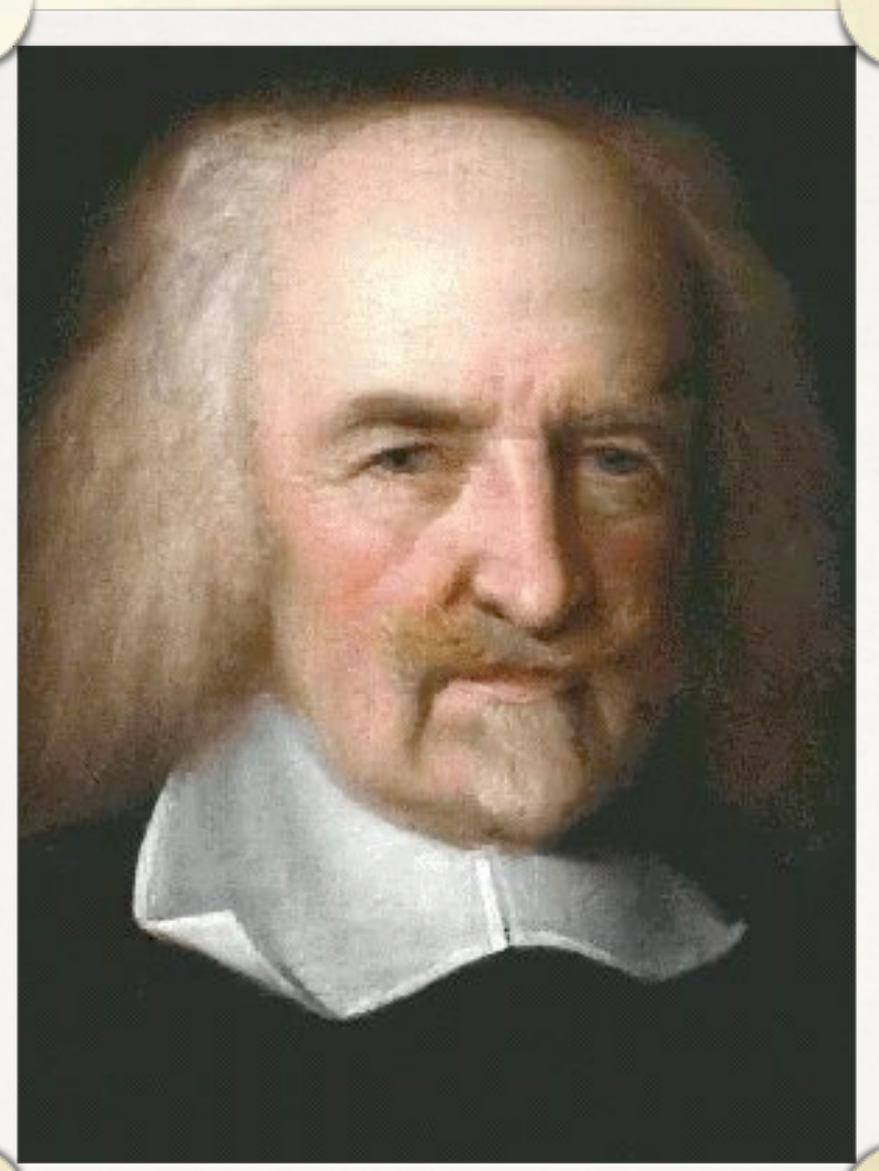

John Locke (1632-1704)

- **Esej o lidském rozumu** (Essay Concerning Human Understanding)
  - empirický přístup
  - nic není v rozumu co předtím nebylo ve smyslech
  - **primární a sekundární vlastnosti** (kvality) objektů
  - nevyjadřuje se explicitně o zákonitostech asociací

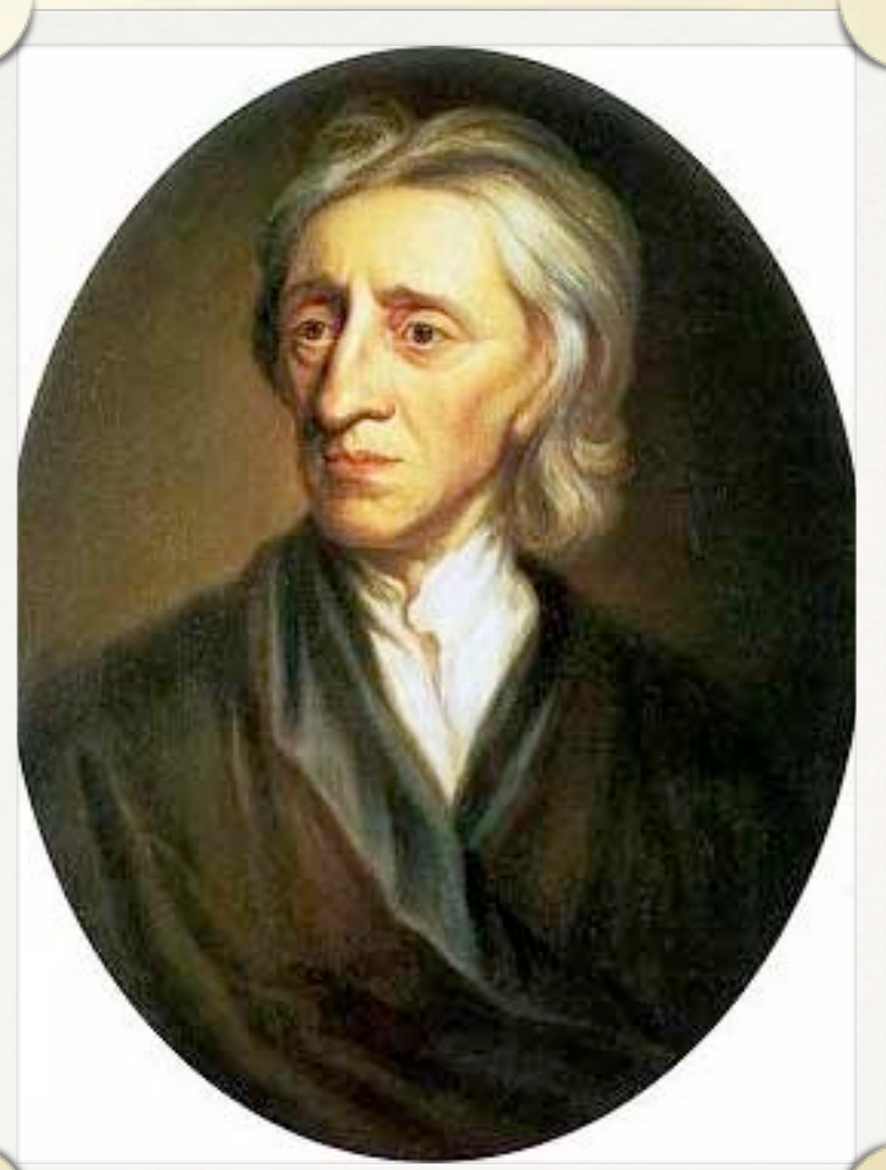

George Berkeley (1685-1753)

- **Esej k nové teorii vidění**
- **Pojednání o základech lidského poznání**
- jedinou realitou je pro nás naše mysl – být vnímán znamená být
- popřel Lockovo rozdělení na primární a sekundární vlastnosti

David Hume (1711-1776)

- **Pojednání o lidské přirozenosti**
- základ vědy musí být založen na **zkušenosti a pozorování**
- základní princip myšlení = **asociace**
- **3 formy**
  - podobnost a odlišnost
  - blízkost časová a místní
  - **příčina a následek**

David Hartley (1705-1757)

- zakladatel psychologické školy asocianismu
- snažil se dodat **fyziologický výklad** - vibrace ve smyslových orgánech a v nervech
- **počitky** – silnější vibrace, a **ideje** – slabé záchvěvy

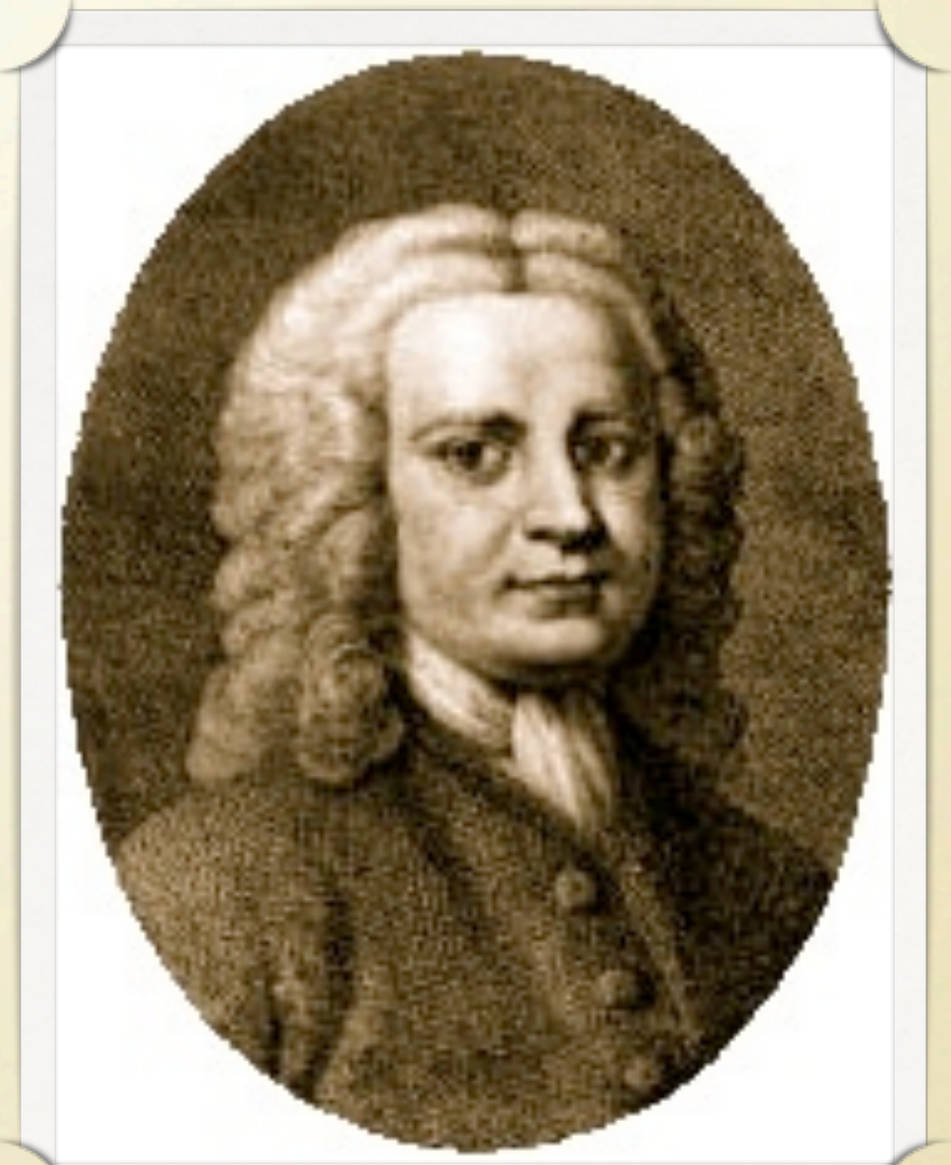

James Mill (1773-1836)

- **Analýza fenoménů lidské mysli**
  - extrémní podoba asocianismu– duševní mechanika
  - jsou jen dva druhy duševních prvků - počitky a ideje
  - jednoduché ideje se nabalují jedna na druhou, až vytvoří složitější

John Stuart Mill (1806-1873)

- duševní chemie
- složité ideje jsou podobné chemické sloučenině - mají jiné vlastnosti než její jednotlivé prvky
- metody induktivního myšlení (shody, rozdílu, sdružených změn)
- orientace asocianizmu k experimentální psychologii

Alexander Bain (1818 - 1903)

- první psycholog, poslední filozof-psycholog
- založil první psychologický časopis **Mind** (1876)
- obohatil psychologii o **fyziologické prvky**
- původce **psychofyzického paralelismu**
- **smysly a intelekt** (1855) a **Emoce a vůle** (1859)
- jasně vymezené zákony asociace: zákon doteku (společného výskytu) a podobnosti

Hermann Ebbinghaus (1850-1909)

- provedl první důkladnou a systematickou empirickou studii asociací – výzkum paměti pomocí bezesmyslných slabik

- první laboratorní aplikace striktně asocianistických principů na poli psychologie učení

Ivan P. Pavlov (1849-1936)

- fyziolog, výzkum trávení - vylučování trávicích šťáv v průběhu přijímaní potravy

- povšiml si slinění u psů i bez přítomnosti přímého podnětu potravy – objevil **podmíněný reflex**

Ivan P. Pavlov (1849-1936)

- podmiňování vysvětloval nikoli pomocí asociací, ale fyziologicky

- **zákony podmiňování**
  - časové řazení
  - vyhasínání
  - zobecnění
  - diferenciace

Vladimír M. Bechtěrev (1857-1927)

- motorická podmíněná reakce

- podobné závěry jako Pavlov

Edward Lee Thorndike (1874-1949)

- čistě asocianistický způsob uvažování
- téma dizertace - instiktivní a inteligentní chování drůbeže
- **experimentálně** zkoumal **procesy učení u zvířat**
- bludiště se 3 slepými uličkami a jednou vedoucí ven a k jídlu a vodě - kuře se postupně zlepšovalo – podle Thorndika nikoli díky inteligenci, ale díky tomu, že ty náhodně zvolené činnosti, které vedly k úspěchu, způsobovaly uspokojivý stav, který tuto činnost posiloval

Edward Lee Thorndike (1874-1949)

- výzkum s kočkami
  - 15 skříněk
  - z některých mohly uniknout lehce
  - z jiných až po složité kombinaci úkonů
- Thorndikovy závěry
  - kočky se naučily dostávat ze skříňky tak, že postupně vylučovaly neúspěšné postupy a nacházely **spojitosti mezi vhodným postupem a vytouženým cílem**

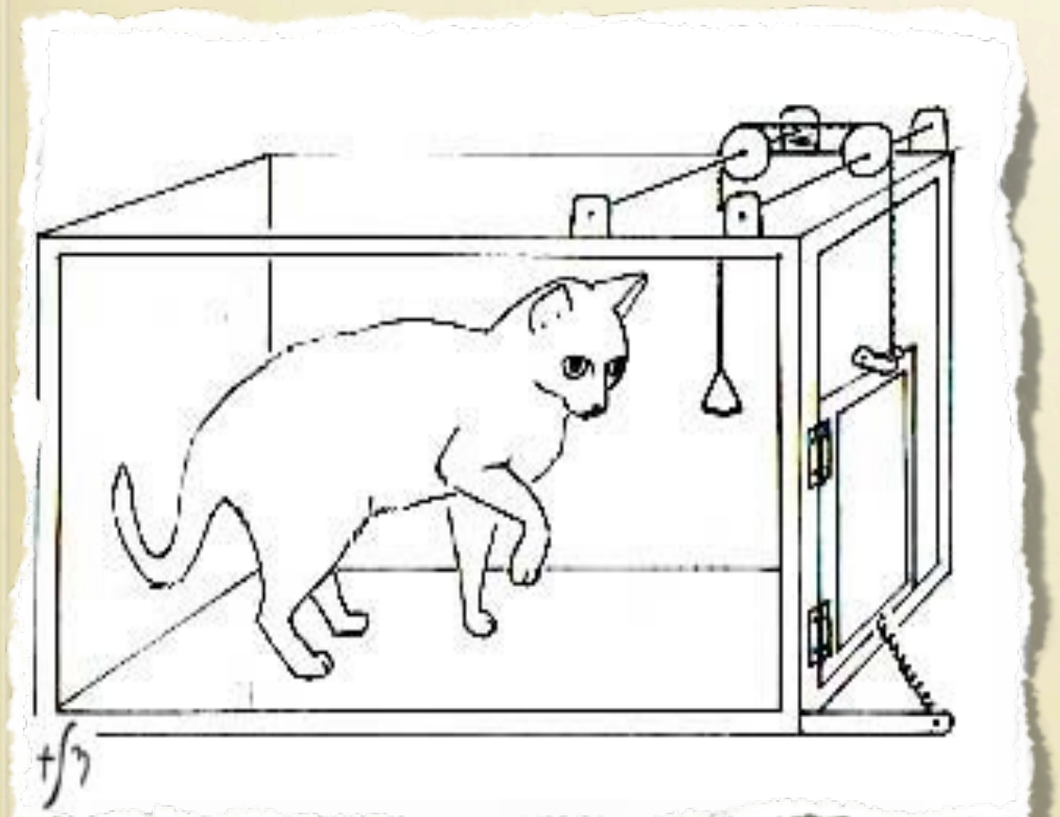

Teorie konekcionismu

- zákony učení
  - **zákon účinku** (efektu)
  - **zákon cviku**
- teorie konekcionismu položila **základy behaviorismu** a zavedla experimenty se zvířaty jako převládající metodu

Kritika konekcionismu

- elementarismus
- učení pokus-omyl
- zákon účinku
- mechanistický determinismus

Vliv asocianismu na další rozvoj psychologie

- rozvoj teorií učení (behavioristické i neobehavioristické)
- započal systematický laboratorní výzkum zvířecího učení
- pokračoval pavlovovský výzkum podmíněných reflexů

Zařazení asocianismu vzhledem k Watsonovým preskriptivním dimenzím

- **4 klíčové dimenze**
  - empirismus
  - molekularismus
  - determinismus
  - kvantitativní přístup

Kontrolní otázky

- kořeny asocianismu v britském empirismu
- zákony asociace, protopsychologové
- posun od asociace idejí k asociacím podnětu a reakce
- Ebbinghausův výzkum paměti
- Pavlovův výzkum podmiňování a Thorndikeův konekcionismus jako předchůdci behaviorismu

Doplňující literatura

- Aristoteles (ca. 350 BC). On sense and the sensible.
- Locke, John (1689). An essay concerning human understanding.
- Berkeley, George (1710). A treatise concerning the principles of human knowledge.
- Berkeley, George. (1732). An essay towards a new theory of vision
- Hume, David (1739). A treatise of human nature.
- Hume, David (1748). A enquiry concerning human understanding.
- Ebbinghaus, Hermann (1913). Memory: A contribution to experimental psychology
- Pavlov, Ivan P. (1924). Lectures on the work of the cerebral hemispheres

Doplňující literatura

- Thorndike, Edward L. (1911). Animal intelligence.
- Thorndike, Edward L. (1910). The contribution of psychology to education. Journal of Educational Psychology, 1, 5-12.
- Thorndike, Edward L. & Woodworth, Robert S. (1901a). The influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions (I). Psychological Review, 8, 247-261.
- Thorndike, Edward L. & Woodworth, Robert S. (1901b). The influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions: II. The estimation of magnitudes. Psychological Review, 8, 384-395.
- Thorndike, Edward L. & Woodworth, Robert S. (1901c). The influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions: III. Functions involving attention, observation, and discrimination. Psychological Review, 8, 553-564.